

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 194/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2020 v senáte zloženom z predsedu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovvej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], právne zastúpenej advokátkou Mgr. Zuzanou Bdžochovou, Palkovičova 16, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 16 Cb 1/2012-971 z 1. augusta 2019 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 16 Cb 1/2012-974 z 28. augusta 2019 a uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 16 Cb 1/2012-1017 z 24. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenie práva zákazu diskriminácie podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom a uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 Cb 1/2012-971 z 1. augusta 2019 v spojení s opravným uznesením okresného súdu č. k. 16 Cb 1/2012-974 z 28. augusta 2019 a uznesením okresného súdu č. k. 16 Cb 1/2012-1017 z 24. októbra 2019 (spolu ďalej aj „napadnuté uznesenia/rozhodnutia“).

Ústavná sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 21. januára 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej priložených príloh a doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vo veciach sťažovateľky vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na okresnom súde domáhala proti viacerým žalovaným náhrady škody v sume 29 874 526,99 €. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 18 Cb 1/2007, neskôr pod sp. zn. 16 Cb 1/2012. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 16 Cb 1/2012 z 12. júna 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) v znení opravného uznesenia z 20. septembra 2013 a v znení opravného uznesenia zo 6. novembra 2013 v spojení s uznesením z 9. augusta 2013 bola jej žaloba zamietnutá a žalovaným priznaná náhrada trov konania. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 125/2014, 2 Cob 126/2014 z 25. septembra 2014 (ďalej len „prvý rozsudok krajského súdu“) odvolací súd odvolaniu sťažovateľky nevyhovel a žalovaným priznal náhradu trov konania. Rozsudok okresného súdu spolu s prvým rozsudkom krajského súdu nadobudli

právoplatnosť 2. januára 2016. Na základe sťažovateľkou podaného dovolania dovolací súd napadnutý rozsudok v časti potvrdzujúcej rozsudok okresného súdu v znení opravných uznesení zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd opätovne rozhodol rozsudkom č. k. 2 Cob 192/2016-837 z 31. októbra 2017 (ďalej len „druhý rozsudok krajského súdu“) v spojení s opravným uznesením z 1. decembra 2017, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, a taktiež rozhodol, že vo vzťahu k sťažovateľke majú žalovaní v 1., 2. a vo 4. rade nárok na náhradu trov odvolacieho konania a dovolacieho konania. Druhý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 5. januára 2018. Tento rozsudok sťažovateľka napadla dovolaním. Z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku okresný súd uznesením zo 14. novembra 2018 vydaným vyšším súdnym úradníkom dovolacie konanie zastavil. O podanej sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu rozhodol okresný súd uznesením z 27. marca 2019 tak, že sťažnosť zamietol.

3. Okresný súd uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 16 Cb 1/2012-971 z 1. augusta 2019 (ďalej aj „uznesenie vydané súdnym úradníkom“) rozhodol tak, že sťažovateľka je povinná zaplatiť trovy odvolacieho a dovolacieho konania, a to žalovanému v 1. rade trovy v sume 252 822,30 € za tri právne úkony, žalovanému v 2. rade v sume 252 822,30 € za tri právne úkony a žalovanému vo 4. rade trovy v sume 180 591,98 € za dva právne úkony. Z odôvodnenia uznesenia vydaného súdnym úradníkom vyplýva, že trovy právneho zastúpenia boli vypočítané z hodnoty predmetu konania, teda žaloby o náhradu škody v sume 29 874 526,99 €.

Okresný súd *ex officio* vydal 28. augusta 2019 opravné uznesenie č. k. 16 Cb 1/2012-974 (ďalej aj „prvé opravné uznesenie“), ktorým opravil zrejmú nesprávnosť v písaní uznesenia vydaného súdnym úradníkom, kde bolo nesprávne uvedené, že sťažovateľka je povinná zaplatiť žalovaným v 2. a vo 4. rade trovy na účet zástupcu žalovaného v 1. rade.

Sťažovateľka podala v zákonnej lehote sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom 6. septembra 2019 a proti prvému opravnému uzneseniu 4. októbra 2019. Okresný súd uznesením č. k. 16 Cb 1/2012-1017 z 24. októbra 2019 (ďalej aj „uznesenie o sťažnosti“) sťažnosť sťažovateľky zamietol.

4. V posudzovanej veci podala 9. septembra 2019 sťažovateľka podanie označené ako sťažnosť proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom, a to z dôvodu, že v záhlaví tohto uznesenia okresný súd vymedzil nesprávne predmet rozhodnutia, keď uviedol ako predmet konanie o sťažnosti proti uzneseniu č. k. 16 Cb 1/2012-913 (čo je uznesenie o zastavení dovolacieho konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, pozn.). Okresný súd posúdil podanie ako návrh na opravu chýb v písaní rozhodnutia a 12. septembra 2019 vydal opravné uznesenie č. k. 16 Cb 1/2012-984 (ďalej len „druhé opravné uznesenie“), ktorým opravil záhlavie uznesenia vydaného súdnym úradníkom a prvé opravné uznesenie o predmete konania tak, že má správne znieť „... o výške trov...“. Druhé opravné uznesenie napadla sťažovateľka 18. októbra 2019 odvolaním.

5. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka v podstatnom uviedla, že po podaní jej odvolania proti druhému opravnému uzneseniu 18. októbra 2019 okresný súd toto odvolanie nepredložil na rozhodnutie odvolaciemu súdu a vo veci ďalej konal a rozhodoval, keď následne 24. októbra 2019 vydal napadnuté uznesenie o sťažnosti. Z tohto dôvodu sú napadnuté uznesenia okresného súdu predčasné.

Sťažovateľka ďalej namieta, že vo veci konala a rozhodovala sudkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá nie je zákonnou sudkyňou vo veci a je vylúčená z rozhodovania pre jej pomer k veci a stranám sporu, „keďže v konaní sa ani len zdanlivo nejaví, že pri prejednávaní veci touto sudkyňou je spravodlivosť vykonávaná v súlade so základným právom na súdnu ochranu.

Zároveň poukazujeme na to, že uznesenie... zo dňa 24. októbra 2019... odôvodnila konštatovaniami, ktoré sú v zjavnom rozpore s obsahom súdneho spisu a ktorými na úkor našej spoločnosti neprípustne zvýhodnila žalovaných... takéto konštatovanie sudkyne... je v rozpore s obsahom nášho dovolania zo dňa 3. marca 2018 (č. l. 863), ktorým sme napadli všetky výroky rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku okresného súdu v znení opravných uznesení, a teda aj výroky o trovách konania...

Sme presvedčení, že aj uvedený nezákonný postup sudkyne, ktorým poškodzuje našu spoločnosť, zvyrazňuje opodstatnenosť našich výhrad, ktorými namietame zaujatosť sudkyne [REDAKOVANÉ] pre jej pomer k veci a pomer k účastníkom / stranám konania.“

Sťažovateľka ďalej argumentuje tým, že vo výroku druhého rozsudku krajského súdu v časti o trovách konania nie je uvedené uloženie povinnosti zaplatiť náhradu trov a ani to, že o výške náhrady trov bude rozhodnuté samostatným uznesením súdom prvej inštancie. Zároveň tým, že proti uvedenému výroku druhého rozsudku krajského súdu v časti o trovách konania žalovaní nepodali dovolanie, v zmysle zásady „*právo patrí bdelym*“ sa vzdali uplatňovania svojich práv. Na základe uvedeného je sťažovateľka presvedčená, že okresný súd napadnutými rozhodnutiami „*neprípustne zvýhodnil žalovaných v I., II. a IV. rade... postupoval a rozhodol v rozpore s právom na spravodlivý proces a na úkor našej spoločnosti ako žalobcu.*“.

Podľa sťažovateľky žalovaným v súdnom spore nevzniklo právo na náhradu trov konania. Taktiež v konaní nebola dokazovaním riadne ustálená výška škody, a teda nebola ustálená výška hodnoty veci, ktorá by sa mala považovať za tarifnú hodnotu veci, ktorá je nevyhnutná pre presný výpočet tarifnej odmeny advokáta za vykonané úkony právnej služby. Suma označená sťažovateľkou „*v návrhu na začatie konania bola uvedená iba na základe laického odhadu, pričom zistenie výšky sumy záviselo od odborného posúdenia, načo sme v konaní od počiatku upozorňovali a požadovali.*“.

Okresný súd nesprávne určil výšku hodnoty veci vo vzťahu k jednotlivým žalovaným. Sťažovateľka v žalobe požadovala zaplatenie náhrady škody proti všetkým žalovaným spoločne a nerozdielne a okresný súd tým, že v uznesení vydanom súdnym úradníkom určil výšku náhrady trov konania pre každého jednotlivého žalovaného opakovane z celkovej výšky náhrady škody, postupoval v príkrom rozpore s princípmi všeobecnej spravodlivosti, pretože neprípustne znásobil výšku hodnoty veci. Priznaním nároku na náhradu trov konania vo výške uvedenej v napadnutom uznesení vydanom súdnym úradníkom došlo k neoprávnenému zvýhodneniu žalovaných a k ich bezdôvodnému obohateniu.

Podľa sťažovateľky okresný súd opomenul jednotlivé úkony právnej služby za žalovaných posúdiť z hľadiska ich účelnosti, a teda napadnuté rozhodnutie je nezákonné, postup okresného súdu je v rozpore s právom na spravodlivý proces. Sťažovateľka atakuje právne závery, na ktorých stoja napadnuté uznesenia okresného súdu, a tvrdí, že okresný súd nesprávne priznal náhradu trov za úkony právnej služby, ktoré nemal. V naznačenom smere sťažovateľka spochybňuje účelnosť obsahu vyjadrení žalovaných v 1., 2. a vo 4. rade

k odvolaniam a dovolaniu a účelnosť právneho úkonu žalovaného v 2. rade spočívajúceho v príprave prevzatia právneho zastúpenia v dovolacom konaní.

Sťažovateľka taktiež namieta, že okresný súd pri rozhodovaní nezohľadnil skutočnosť, že Okresným súdom Košice I bol potvrdený reštrukturalizačný plán sťažovateľky a ukončená reštrukturalizácia jej spoločnosti, preto *„vzhľadom na majetkové pomery našej spoločnosti, uloženie zaplatenia náhrady trov konania v zmysle napadnutého rozhodnutia, môže vážne poškodiť našu spoločnosť a môže sa javiť ako likvidačné.*

Vzhľadom na uvedené sme presvedčení, že vo vzťahu k výške náhrady trov konania, akú stanovil okresný súd v napadnutom rozhodnutí, sú dané dôvody osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania žalovaným.“

Sťažovateľka ďalej argumentuje tým, že napadnuté uznesenia okresného súdu sú zmätočné a nezákonné, pretože neobsahujú základné náležitosti, keď okresný súd v záhlaví uznesení nesprávne vymedzil predmet rozhodovania, keď prvé opravné uznesenie neobsahuje *„zákonné poučenie o odvolaní... ale iba poučenie o sťažnosti“*.

V odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka zároveň namieta, že druhé opravné uznesenie je nepreskúmateľné a nezákonné (čo však v petite ústavnej sťažnosti nie je premietnuté, pozn.).

6. Na základe uvedenej sťažnostnej argumentácie sťažovateľka v petite požiadala, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu (a to uznesením vydaným súdnym úradníkom, prvým opravným uznesením a uznesením o sťažnosti), tieto zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a zároveň okresnému súdu prikázal, aby obnovil stav pred porušením práv sťažovateľky. Sťažovateľka si rovnako uplatnila náhradu trov konania. Súčasne navrhla, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutých uznesení okresného súdu.

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

14. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy sa základné práva a slobody zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

15. Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

16. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv okresným súdom a jeho napadnutými uzneseniami, ktorými rozhodol o výške náhrady

trov konania žalovaným v rozpore s princípmi všeobecnej spravodlivosti, predčasne, a z tohto dôvodu sú napadnuté uznesenia okresného súdu nezákonné.

17. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je podstatný najmä § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak.

18. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Ústavný súd výslovne zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené zvoleným advokátom. (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 644/2014, II. ÚS 660/2016). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza v odôvodnení sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

III.1 K namietanému porušeniu označených práv postupom a napadnutým uznesením okresného súdu vydaným súdnym úradníkom (z 1. augusta 2019) v spojení s prvým opravným uznesením (z 28. augusta 2019)

19. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením vydaným súdnym úradníkom a prvým opravným uznesením ústavný súd konštatuje, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity.

20. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (III. ÚS 152/03, I. ÚS 269/06, IV. ÚS 115/07, II. ÚS 585/2018, II. ÚS 273/2019).

21. V konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu. Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody.

22. Proti napadnutým uzneseniam okresného súdu z 1. augusta 2019 a 28. augusta 2019, ktoré boli vydané súdnym úradníkom, mohla sťažovateľka podať sťažnosť (čo aj využila), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť sudca okresného súdu v sťažnostnom konaní. Právomoc okresného súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o napadnutých uzneseniach okresného súdu z 1. augusta 2019 a 28. augusta 2019, keďže sťažnosť v tomto prípade predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutým uzneseniam.

23. Po zistení nedostatku právomoci v konaní pred ústavným súdom už nie je potrebné skúmať, či sú alebo nie sú splnené ďalšie procesné podmienky. Tomuto postupu

totiž bráni zistený nedostatok neodstrániteľnej procesnej prekážky spočívajúci v nedostatku právomoci ústavného súdu.

24. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a jeho napadnutým uznesením o sťažnosti (z 24. októbra 2019)

25. Zvyšná časť ústavnej sťažnosti, ktorá smerovala proti postupu okresného súdu a jeho uzneseniu o sťažnosti, sa v primárnej rovine javí tak, že nemá všetky náležitosti ustanovené zákonom.

26. Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

27. Vo veci namietaného porušenia sťažovateľkou označených práv postupom okresného súdu a jeho napadnutým uznesením o sťažnosti ústavný súd konštatuje, že hoci bola ústavná sťažnosť koncipovaná kvalifikovaným právnym zástupcom, sťažovateľka neponúka žiadnu ústavne významnú argumentáciu. Ústavná sťažnosť neobsahuje zmysluplné odôvodnenie návrhu, ktoré by poskytlo základný východiskový rámec pre rozhodovanie ústavného súdu o namietanom porušení uvedených práv sťažovateľky. Pokiaľ aj sťažovateľka cituje judikatúru všeobecných súdov, ktorá má podporovať jej názor, túto judikatúru cituje bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom konkretizovala, akým spôsobom sa dané rozhodnutie vzťahuje na posudzovanú právnu vec.

28. K uvedenému (bod 27) ústavný súd dodáva, že už vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 126/2015 a sp. zn. I. ÚS 294/2018 ústavný súd odmietol ústavné sťažnosti sťažovateľky zastúpenej tou istou právnou zástupkyňou z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí, pretože neobsahovali náležitosti požadované zákonom (okrem iného nedostatok riadneho odôvodnenia ústavnej sťažnosti, nedostatok splnomocnenia na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom), a teda o niektorých náležitostiach ústavnej sťažnosti už bola riadne poučená.

29. Táto časť ústavnej sťažnosti teda nemá náležitosti ustanovené zákonom, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

30. Odhliadnuc od dosiaľ uvedeného, z obsahového hľadiska možno túto časť ústavnej sťažnosti považovať aj za zjavne neopodstatnenú. K tomu ústavný súd poznamenáva, že argumentácia sťažovateľky sa svojou podstatou viaže prevažne na rozsudok okresného súdu a druhý rozsudok krajského súdu o priznaní náhrady trov konania a len v menšom rozsahu na napadnuté uznesenie o sťažnosti, ktorým bolo rozhodnuté v sťažnostnom konaní už len o výške trov konania.

31. Vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je ústavný súd alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Ústavný súd je oprávnený preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010).

32. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a zásadnú výsadu všeobecného súdu. Rozhodnutia o trovách konania ústavný súd meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, III. ÚS 92/09, I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 681/2016, II. ÚS 495/2018).

33. Podľa § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

Jednotlivé úkony právnej služby musia byť posudzované samostatne so zreteľom na to, či išlo o odôvodnený a účelne vynaložený výdavok, ktorý strane sporu vznikol v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

34. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú.

35. V posudzovanej veci okresný súd rozhodoval o sume už právoplatne priznaného nároku na náhradu trov konania, keď je všeobecný súd nielen oprávnený, ale aj povinný

osobitne posúdiť, či ten-ktorý výdavok vrátane výdavkov strany sporu na právne zastúpenie advokátom je preukázaný, odôvodnený a účelne vynaložený (§ 251 CSP). Pokiaľ ide o sumu, či už v plnej, alebo len čiastočnej náhrade trov právneho zastúpenia advokátom, základom pre jej určenie sú vždy právne relevantné ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

36. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia o sťažnosti ústavný súd dospel k názoru, že obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov vychádzajúcich a nadväzujúcich na predchádzajúce fázy konania, pričom nezistil, že by závery okresného súdu vzhľadom na jeho právomoci (kompetencie) v sťažnostnom konaní boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Sudca okresného súdu sa sťažnostnými námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu.

37. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta (podľa nej) nesprávny postup okresného súdu pri vyčíslení výšky (právoplatne priznaného) nároku na náhradu trov konania. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia o sťažnosti vyplýva, že sudca okresného súdu, ktorý sa stotožnil s rozhodnutím súdneho úradníka, pri vyčíslení trov právneho zastúpenia žalovaných vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny určenej podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, teda z hodnoty predmetu poskytnutia právnej služby v okamihu začatia poskytovania právnej služby. Trovy právneho zastúpenia boli vypočítané z hodnoty predmetu konania, ktorú určila sťažovateľka v podanej žalobe. V tejto súvislosti sudca okresného súdu poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 202/2018 z 27. septembra 2018, kde ústavný súd uviedol, že z § 10 ods. 2 vyhlášky vyplýva, že za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia, ktorého sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Teda rozhodujúcim momentom pre určenie tarifnej hodnoty je hodnota v okamihu začatia poskytovania právnej služby.

38. V súvislosti s námietkou sťažovateľky spochybňujúcou nutnosť a účelnosť vynaložených trov právneho zastúpenia žalovanými ústavný súd preskúmal, či otázka posúdenia účelnosti celkových trov konania okresným súdom nevykazuje extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich rozhodovanie o trovách konania, čím by nadobudla táto otázka ústavnoprávny rozmer. Okresný súd priznal úspešným žalovaným trovy právneho zastúpenia za vyjadrenia k odvolaniu, za vyjadrenia k dovolaniu a žalovanému v 2. rade aj za prípravu a prevzatie zastúpenia v dovolacom konaní. Je zrejmé, že účelnosť vynaložených nákladov je podmienkou ich priznania, pričom táto otázka nie je v zákone explicitne vyjadrená. Podmienkou je, že ide o výdavky potrebné na uplatňovanie či bránenie práv účastníka konania. Všeobecnému súdu prináleží hodnotiť ako kritérium pre ich priznanie ich účelnosť, resp. nevyhnutnosť. Táto otázka je vecou úvahy (diskrécie) súdu, ktorá však musí byť vždy primerane odôvodnená.

V posudzovanej veci sa sudca okresného súdu stotožnil s odôvodnením uznesenia vydaného súdnym úradníkom, kde rozhodol súdny úradník o výške trov konania „*správne, v súlade s vyhláškou...*“ a „*v súlade s ustanovením § 251 CSP boli priznané všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky...*“.

39. Sťažovateľka argumentuje nesprávnym postupom okresného súdu aj z dôvodu, že „*určil výšku náhrady trov konania pre každého jednotlivého žalovaného opakovane z celkovej výšky náhrady škody*“, čím mal neoprávnene zvýhodniť žalovaných. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že každá zo strán sporového konania má nepochybne právo dať sa v konaní zastúpiť zástupcami na základe plnomocenstva (§ 92 ods. 1 CSP). Týmto ustanovením je garantované právo na právnu pomoc, ktoré zahŕňa právo sporovej strany zvoliť si, či sa nechá alebo nenechá zastúpiť v konaní a prípadne tiež kým. Právne zastúpenie je tak ponechané úplne na vôli strany sporu.

40. Ústavný súd argumentáciu sťažovateľky v časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu o sťažnosti jednotlivu a ani v súhrne nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu a nezistil, že by ním aplikovaný postup pri hodnotení (ne)ústavnosti jeho postupu mohol zakladať rozumný a aj spravodlivý dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutých rozhodnutí v súlade s jeho

právmocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy, ak navyše ústavná sťažnosť v tomto smere nie je ani riadne odôvodnená.

41. Z tohto pohľadu považuje ústavný súd právny záver okresného súdu za ústavne plne udržateľný. V rámci rozhodovania o výške náhrady trov konania sťažovateľke okresný súd ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné ustanovenia a ustanovenia vyhlášky, do interpretácie ktorých ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery okresného súdu. Inak povedané, interpretácia príslušných procesných ustanovení týkajúcich sa rozhodovania o výške náhrady trov konania zo strany okresného súdu nevykazuje žiaden extrém, a preto nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľky.

42. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu o sťažnosti a obsahom základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala, že po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by ústavný súd mohol reálne dospieť k záveru, že sťažovateľkou označené práva boli v danom prípade porušené. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 48 ods. 1 a čl. 12 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 14 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu o sťažnosti (z 24. októbra 2019)

43. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 12 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 14 dohovoru ústavný súd konštatuje, že z ústavnej sťažnosti nie je zrejmé, akým spôsobom mal okresný súd svojím postupom porušiť uvedené práva sťažovateľky. V tomto smere je ústavnoprávna argumentácia sťažovateľky nedostatočná, resp. úplne absentuje.

44. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nedostatok odôvodnenia sťažnosti má významné procesné dôsledky. Ak sťažnosť neobsahuje opis skutkového stavu, z ktorého sťažovateľ vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom a ani právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu, t. j. kvalifikované odôvodnenie, tak nespĺňa ani podstatnú náležitosť ustanovenú v § 43 zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (IV. ÚS 198/2012, II. ÚS 405/2017, II. ÚS 33/2019).

45. S poukazom na uvedené ústavný súd preto aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky odmietol v tejto časti ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

46. Z petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa domáha aj vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. V odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že „vo veci konala a rozhodovala sudkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá nie je zákonnou sudkyňou v tejto veci...“ a „je vylúčená pre jej pomer k veci a účastníkom / stranám sporu, keďže v konaní sa ani len zdanlivo nejaví, že pri prejednávaní veci touto sudkyňou je spravodlivosť vykonávaná v súlade so základným právom na súdnu ochranu.“.

47. Čo sa týka tejto časti ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že aj tu absentujú skutkové a právne dôvody namietaného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Obsahuje iba konštatovanie sťažovateľky, že v jej veci konala sudkyňa, ktorá nie je zákonnou sudkyňou a je vylúčená vo veci. Keďže z argumentácie sťažovateľky, ale ani z popisovaného postupu okresného súdu nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo porušenie tohto sťažovateľkou označeného základného práva, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti z dôvodu, že nemá všetky náležitosti ustanovené zákonom, ale aj z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

48. Ústavný súd nad rámec uvedeného poukazuje na odôvodnenie uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 Cob 147/2019 z 31. decembra 2019, ktorým bolo na základe

sťažovateľkou podaného odvolania (bod 4 tohto uznesenia, pozn.) potvrdené druhé opravné uznesenie okresného súdu. Krajský súd v súvislosti s námietkou sťažovateľky k zákonnému sudcovi uviedol:

„Nedôvodná je aj námietka nezákonného sudcu. K uvedenému sa napokon vyjadroval odvolací súd“ v druhom rozsudku krajského súdu. *„Na odôvodnenie tohto rozsudku odvolací súd odkazuje, pretože odo dňa jeho vyhlásenia nedošlo vo vzťahu k zákonnému sudcovi k žiadnym zmenám, a napokon na žiadne zmeny odvolateľ v odvolaní, ktoré je predmetom tohto odvolacieho konania, ani nepoukazuje.*

... Len pre úplnosť odvolací súd udáva, že námietkou zaujatosti (ktorá je súčasťou odvolania) sa odvolací súd nezaoberal, pretože táto neobsahuje náležitosti uvedené v § 53 ods. 2 CSP a... sa týka okolností, ktoré sa týkajú len procesného postupu sudkyne a jej rozhodovacej činnosti (§ 53 ods. 3 CSP).“

Vychádzajúc z viazanosti ústavného súdu petitom ústavnej sťažnosti, ako aj opísaného skutkového stavu veci (body 2 až 5 tohto uznesenia), je zrejmé, že ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy mohla byť odmietnutá aj podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorená.

49. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky (zrušenie napadnutých uznesení, priznanie trov konania, odklad vykonateľnosti), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu